

1986-05-05

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I NORRBOTTENS LÄN
BD 25 RAUTAJOKIKANJON VID MASUGNSBYN, KIRUNA, PAJALA KOMMUN

<u>Karta:</u> 28L NV	<u>Läge:</u>	<u>Area:</u> 250 ha
29L SO 29M SV		varav ha land
		och ha vatten

Naturgeografisk region: 52a Norra Barrskogslappland med stora myrar.

Landskapsformer: Bergkullslätt.

Terrängformer: Kursudal, talusbranter.

Vegetationstyper: Barrskog, blandskog, blandmyr, äng.

Intresseaspekter (ej rangordnade): Primära: S G
Sekundära B 0

Urvalskriterier (förutsättningar för områdets naturvärde):

A Välutbildad kursudal.

B Ovanligt storslagen och lättillgänglig kursudal.

Förutsättningar för att områdets naturvärde skall bibehållas: Områdets nuvarande karaktär bevaras intakt. Värdet kan påverkas negativt av: Nkat okontrollerat friluftsliv, skogsavverkning i kalkstensområdet och kanjonen med dess närmaste omgivningar.

Planering och säkerställande:

Masugnsbyns naturreservat avsattes 1980 och utgörs av två delområden, Rautajokikanjon samt kalkstensområdet med fjällsippa (*Dryas octopetala*).

Områdets huvuddrag:

Rautajokikanjon ligger ovan högsta kustlinjen (HK) på 240-250 meters höjd. I det för det mesta flacka och enformiga landskap som utmärker södra Torne lappmark utgör Rautajoki-kanjon ett märkligt inslag. Rautajokikanjon är en klippkanjon skarpt nedskuren i berg. Från den gamla järngruvan från 1600-talet i Masugnsbyn rinner en bäck mot öster. Efter ett underjordiskt lopp på 20 m söker sig bäcken ned i den allt djupare kursudalen. Som mest höjer sig dalens väggar ca 55 m. Den södra väggen är högre än den norra. I och med att det omgivande landskapet sänker sig blir väggarna allt lägre och kanjon mynnar i öster ut i ett grusfält. Kanjonen är ca 2 km lång.

1986-05-05

BD 25

Kanjonen omges av barrskogar, främst blåbärsgranskog med låga örter och ormbunkar i fältskiktet samt tallhed med ett fältskikt dominerat av ris. Öppna myrpartier finns spridda i skogen. Kring Rautajoki nere i kanjonens botten växer en blandskog av gran och björk med videbuskage och frodvuxen högörtvegetation i busk- och fältskikten. De i Sverige sällsynta örterna polar-gullpudra och röd trolldruva växer här. Kanjonens branter och rasmarker hyser mestadels enbart lav- och mossvegetation.

Områdets djurliv är relativt artrikt när det gäller fåglar. Lövsångare och bergfink är karaktärsarter och flera rovfågelarter har observerats. Rautajokireservatets fjärils- och skalbaggsfauna är ovanligt väl dokumenterad.

Kalkstensområdet: reservatets västra del består av kalksten (dolomit) och hyser en särpräglad, kalkgynnad flora. Här finns en riklig förekomst av fjällsippa i granskog, vilket är en unik företeelse. Fjällsippan växer vanligen bara på fjällhedar. Bland andra kalkgynnade och ovanliga växtarter kan nämnas smalfräken, dvärg-hällebräken, vanlig låsbräken, hårstarr, tibast och brudsporre.

Kissan-kulta-pilaria, "kattguldpelarna": ur glimmerskiffern har uteroderats ett antal ca 5-10 m höga pegmatitpelare med olika bredd (utanför reservatet).

Värdeomdöme:

Området är av väsentlig betydelse för kännedom om övre skogslandets natur. Rautajokikanjon utgör en av de största kursudalarna och är dessutom mycket lättillgänglig. Floran i området är säregen bl a med en unik utpostlokal av fjällsippa. Rautajokikanjon är väldokumenterad.

Anmärkningar:

Området har utvidgats efter 1976 och betecknas idag Masugnsbyns naturreservat.

Referenser:

Barsk, A, och Åström, M, 1983: Masugnsbyn. Naturinventering, länsstyrelsen i Norrbottens län.

Fromm, E, 1965: Jordartskarta över Norrbottens län. SGU Ca 39.

Vegetationskarta 28L Tärendö NV 1982.